

Iz susreta s Titom

Što mogu reći o Titu iz susreta s njim? Ima li što novog što drugi nisu rekli? O Titu je napisano mnogo knjiga, članaka i napisa iz pera njegovih suradnika, znanstvenika, domaćih i stranih političara, komentatora i novinara.

Ipak, svaki susret s Titom bio je poseban doživljaj, nešto novo, nešto što je odražavalo ljubav, odanost, poštovanje, sigurnost.

Imao sam priliku da mu budem domaćin, da budem s njim na izletu, da ga pozdravim u prolazu kroz naše područje, da prisustvujem nekim njegovim susretima s državicima.

Susret s čovjekom koji je pola stoljeća na čelu radničkog pokreta jugoslavenskih naroda i koji daje osnovni pečat našem društvenom životu, koji je podigao ugled Jugoslavije na međunarodni rang, koji je osnivač nesvrstanog pokreta i ostvarivanja socijalističkog samoupravnog društva, izaziva razmišljanja i traženja načina kako početi razgovor, što reći, može li se razgovarati o svim stvarima, izvan protokola, izvan službenog dijela.

I dok sam tako razmišljao našao sam se u poziciji stiska ruke, pozdrava »dobro došli«, »kako zdravlje«, »jeste li umorni« i slično.

Promatram izuzetnog čovjeka, njegove crte lica, uspoređujem opise iz literature, sa slika, televizijskih ekrana, njegove oči, smijeh, pokrete. Što su sve vidjele te smirene oči, što li je ovaj čovjek doživio i preživio, kako je reagirao u svim teškim momentima života?

»Dobro se sjećam momenata iz daljnje prošlosti« rekao je jednom prilikom kad se vodio razgovor o robiji. Iznosio je detalje i spominjao imena nekih čuvara. Tito je rado odgovarao na naša znatiželjna pitanja. Slušao razgovore, sudjelovao u njima i nismo osjetili da nam govori s neke pozicije autoriteta i slično. On je neposredan. Tito je volio svratiti u Grad bilo da je bio u prolazu ili se odmarao u Kuparima ili Igalu. Bio je na izletima u Moluntu, Stonu, Cavtatu. Kad smo nakon vožnje jadranskom magistralom došli na Pile, skino je ogrtač i veseo, nasmijan, uz razgovor i zastoje ušao na Placu (Stradun). Dočekan je pljeskom, poklicima. Rukovao se s građanima. U Gradskoj kavani zvao je konobara da plati račun. Htio je da nas časti.

»Sad ću ja vas slikati ovim aparatom. Čekajte slikat ćemo se skupa s radnicima i glazbenicima«. I dobio sam sliku nakon nekoliko minuta.

Pred kavanom svijeta kao pčelá u košnici. Slika s otvaranja Ljetnih igara. Otpratili smo Tita u Kupare i htjeli se oprostiti. Zadržao nas je na ručku uz riječi »da probamo kakvo je ono kozle«. Nakon ručka pozvao nas je u šetnju, stazom uz

more kroz borovu šumu. Tuda je šetao svaki dan. Pitao sam Tita: tko je na Vas ostavio najjači utisak od velikih državnika i kakav je bio Vaš prvi susret sa Staljinom? Nakon kratkog prisjećanja, okrenuo se, pogledao me. Ispričao je neke momente susreta sa Cherkilom i Staljinom, o čemu su razgovarali, o čemu su se složili i o čemu nisu i još neke dogodovštine.

Tito je uvijek bio pažljiv, podsjećao na razgovore i pitao za detalje. Nije zaboravljao razgovor iz svakidašnjeg života i osobne momente sugovornika.

Kada sam iznenada bio pozvan da se pridružim izletu u Ston, ispričao sam se da sam došao s radnog mjesta. Tito se nasmijao i našalio »ne idemo na izložbu«. Zna da imamo posla i pitao me za sina i je li otputovao. U autu se interesirao o mom poslu, mladosti, borbi, gdje sam bio i gdje sam ranjen; a zatim je ispričao o svom ranjavanju.

Tito je volio ući u kuće mještana, popričati i sjesti. U Moluntu jedna starica mu se pohvalila da je njegova vršnjakinja, predstavila mu jednog

Uvijek drag susret s najmlađima

susjeda i zamolila ga da vidi njenu kupaonicu. Tito je ustao i pogledao što mu je htjela pokazati.

Na terasi i restoranu bilo je veselo. Smijeh, šale, živ razgovor, pjesma. Tito je pjevao, a Maestrali podržavali pjesmu. I ponovo smijeh. Jedan od pjevača obratio mu se s »gosparu«.

U svim susretima Tito je pokazivao uvijek velik interes za pomorstvo, turizam i kulturnu baštinu.

Želio je znati što se dešava u pomorstvu na našem području. Nekoliko puta je dolazio u Grušku luku i znao je uputiti neke primjedbe i tražiti odgovor kako radi luka, koliko brodova na kružnim putovanjima svraća u Grušku luku.

Poseban interes je pokazivao za izgradnju naših brodova u našim brodogradilištima. Mi smo s ponosom iznosili da »Atlantska plovidba« nabavlja nove brodove, m/b »Jadran« i m/b »Hercegovinu«, što pridonosi jačanju naše trgovačke mornarice čije je značenje u vanjskotrgovinskom prometu, prometu po svim morima, kvalitetne usluge i tradicionalne osobine visoko cijenio.

Prilikom predaje plakete Dubrovačkih ljetnih igara uz 25-godišnjicu i 20-godišnjicu pokroviteljstva detaljno se interesirao o turističkom prometu te godine. Podsjetio nas je na gledišta o turizmu pedesetih godina. (S vrpce) »Kad sam ja inžirirao na turizmu, onda su mi se smijali kad sam

rekao da sto miliona dolara možemo dobiti godišnje od turizma. Prvi put je bilo 150 miliona. To je trebalo probijati kod nas, nisu tako ljudi pristajali brzo, naročito gore na vrhu«. Volio je steći saznanja iz kontakata s radnicima prilikom obilaska. Tako je bilo i u hotelima »Croatia«, »Dubrava — Babin Kuk« i »Libertas«.

Također je uvijek pitao o Dubrovačkim ljetnim igrama, o programu, ko su glumci ove godine, kako sudjeluju ansambli iz drugih Republika. Htio je vidjeti Hamleta ili Colomba. Mnogi domaći i strani gosti govore mu o Igrama.

Prilikom obilaska Kneževa dvora upozorio sam Tita na stanje dvora: »Vidite, malo nam je ovaj Knežev dvor nakrivljen, malo nam temelji popuštaju«. Tito je rekao: »Dobili ste slike«. Zahvalio sam što prati i ove naše stvari. U atriju Kneževa dvora podsjetio se na koncerte »Znam, znam, bio sam ovdje gore na spratu«.

Poduzeli smo da rasteretimo zgradu i iselili Naučnu biblioteku u jedan lijepi dvorac. Ovdje imamo muzej. »Koji muzej?« Odgovorio sam: »Muzej revolucije« (sve s vrpce).

I dok smo izlazili čuo se gromki pozdrav »Izvođača«, marševi dubrovačke glazbe i poklici »Tito, Tito.«

Promatram slike sa susreta, podsjećam se i vidim kako živi njegovo djelo.

Uz srdačan pljesak ukrcaj na »Galeb«